

Ročník: 96 | číslo: 27 | 3. července 2016 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Vážené čtenářky, milí čtenáři, číslo Českého zápasu, jež držíte v ruce, se vztahuje k osobnosti, dílu a odkazu Mistra Jana z Husince, jmenovitě jak působil a odrážel se v dějinách utrakvistické církve. Téma, někdy formulované jako Hus a husité či husitismus, se stalo předmětem bádání z různých motivů a pozic. Zralým ovocem těchto snah byla výstava na Pražském hradě v roce 2009 „Umění české reformace“. Prokázala bohatou uměleckou tvořivost utrakvistické církve. Ideové vyjasňování a vlastní cestu této církve filozoficky a dějinně – dogmaticky originálně reflektoval prof. Zdeněk V. David v díle „Nalezení střední cesty. Liberální výzva Římu a Lutherovi“. O aktualitě naznačených objevných myšlenek svědčí studie L. Bujny v tomto čísle. Téma Hus a husitství trvá jako živá výzva pro současné nejen historické bádání, jak se zejména ukázalo v minulém jubilejním roce. Moderní historiografie si všímá rozmanitých projevů všedního života, což se projevilo i v badatelských studiích. Naopak některé úvahy přesahovaly do sféry filozofické či etické spekulace; což k fenoménu „velkého společného evropského tématu“ rozhodně patří. V teologickém pohledu naší církve téma souvisí s generačním hledáním a prověřováním identity ČČSH v přítomném kulturním a náboženském obzoru. Takové úvahy jdou ke kořenům: hledání smyslu Husovy oběti a husitského zápalu stálo u zrodu hesla „dokončit českou reformaci“, jež na sněmu v r. 1924 formuloval prof. K. Statečný. Je uvedeno na symbolu Husitské teologické fakulty. Jeho současná interpretace míní prohloubit sebepochopení ideové identity ČČSH jako „střední cesty“ křesťanské svobody a zodpovědnosti. F. Kovář si kládl otázku ideové jasnosti a výraznosti utrakvistické církve. Kritickým bodem se mu jevila úroveň vzdělání a spirituální formace kněží pod obojí. V zrcadle minulosti myslil na Církev československou, stav duchovenského sboru a její budoucnost. Jakým směrem se jeho myšlení ubíralo, napovídá projev „svědectví a vyznání“ z 50. let. Kovářova vědecká cesta od historického Ježíše ke vzkrášenému Kristu se promítla i do vidění empirické církve. O zrodu naší církve vydal autentické svědectví. Její existenci a budoucnost jako součást vyznání pochopil a vyložil v rámci Božích dějin spásy: obojí leží podstatně a reálně v rukou Božích. I další příspěvky slavnostního čísla učí a posilují ve víře. Ve spektru dějin jako pohybu lidských omylů a Božího vedení čtěte, prosím, studie historiků B. Kaňáka a J. Rokyty i vzpomínání na události minulého roku. Povzbudivé je ohlédnutí za audiencí a projev papeže Františka k představitelům českého církevního života u příležitosti Husova roku. Přejeme příjemné a užitečné chvíle nad naším listem. A hlavně: „Rozpomeň se na dávné časy až dodnes a uvažuj, co Bůh učinil otcům.“ Dt 32,7 (překlad Lutherovy Bible). ZK

Na titulní straně: Pamětní mince s husovskou tematikou ze 16. - 18. století

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

O práci s mladými

Asi dvacítka lidí, kteří se v církvi věnují dětem a mládeži, nebo je taková práce zajímá, se první červnovou sobotu sešli v Hradci Králové. Cílem bylo sdílení zkušeností, nápadů a inspirace. Mezi přednášejícími vystoupili emeritní královéhradecký biskup Štěpán Klásek, Zdeněk Kubín, Irena Marková a prostějovská farářka Ivana Krejčí. Řeč byla

o možnostech, jak uspořádat bohoslužby pro mladé a děti, jaké organizační záležitosti provázejí přípravu táborů, jak fungují víkendy pro rodiny v Brně i co všechno obnáší založení nízkoprahového klubu pro děti. Krásnou součástí programu byla songová bohoslužba, kterou sloužili br. biskup Pavel Pechanec a farářka hostitelského sboru kněze Ambrože Františka Klásková.

Jana Pechancová

Festival duchovní hudby

Srdečně Vás zveme na XVI. ročník Festivalu duchovní hudby konaný pod záštitou patriarchy ČČSH ThDr. Tomáše Butty a pod záštitou pražského biskupa Doc. ThDr. Davida Tonzara v rámci Husovských slavností 2016 v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském nám. v Praze v úterý 5. července od 16 hodin. **JV**

Setkání v Semilech a Škodějově

Tradiční bohoslužba s připomenutím prvního patriarchy ThDr. Karla Farského proběhla 11. června v Semilech. Bohoslužbu vedl královéhradecký biskup Pavel Pechanec, kázání pronesl olomoucký biskup Rudolf Göbel. Fotografie ze setkání a následného pietního aktu ve Škodějově je možné zhlédnout na www.ccschk.cz.

Z kázání br. biskupa na text Mt 25,14-29

Sestry a bratři, nějak se mi pomíchala Ježíšova podobenství. Jak můžeme počítat ony hřivny z našeho podobenství dnes, v kapitalistické době? Jedna hřivna byla něco přes dvaatřicet kilo drahého kovu. Tolik stříbra za Ježíšových časů stačilo, aby si člověk založil soukromý podnik. Jestli Pán svěřil každému alespoň jednu – a někomu jich svěřil mnohem víc – tak každý můžeme zdárně provozovat soukromý podnik svého vlastního života. Jistě, hřivnu můžeme třeba zakopat.

Anebo, když chytře zainvestujeme a nakoupíme třeba polnosti, může se nám bohatě urodit. Na sklizeň postavíme nové stodoly a budeme si užívat... jezdit na nákupy do Dubaje, pořídíme si bazén, drahá auta a na golfovém hřišti vlastního trenéra. Anebo ne? A kolik lidí nám přijde na pohřeb, také desítky tisíc jako Karlu Farskému? Farský napsal: „Kdo by si myslil, že dýše a žije jen pro sebe, aby sám svůj život zvelebil na úkor jiných, ten ztratí život svůj, přijde o něj; dožije a odejde a nebude znát, že tu byl. Protože žítí znamená být užitečný a prospěšný. A člověk žije jen tolik, na kolik je užitečný. Náplní života jest položit jej pro Krista, tj. pro ideály, kterým on učí, pro lásku k lidem. Tak nalezl život on sám, a byl i mrtev, žije...“

Přátelé, máme se dobře. Stačí přestat šilhat přes západní a jižní hranici a porovnat se s českými vlastenci z počátku dvacátých let. Srovnat naši

NAD PÍSMEM

O dvou tradicích

Žijeme v obrovském množství různých tradic. Je jich tolik a tak se navzájem překrývají, že to někdy budí zdání, jakoby vlastně žádné tradice nebyly. A přece: Dvě tradice, patrně už ve světě starých Izraelitů, se o slovo hlásí i v našem světě. Jednu můžeme pojmenovat jako tradici prorockou, druhou jako zákonickou. Jako tradici vizionářů a rutinérů. Anebo ještě jinak: jako tradici oživující inspirace proti tradici žárlivé podezíravosti a sebeuspokojení stereotypem. Prorok Zacharijáš upamatovává ty, kteří se chtějí zabydlet po návratu z vyhnanství, jak dopadli jejich otcové, kteří žili spokojeni ve svých stereotypch, podezírali proroky, ignorovali je, pronásledovali. Nejenže přišli o svůj stereotyp. Přišli o všechno! O své postavení, o své domovy, o svou zemi. Zacharijáš od Hospodina vyřizuje: Obrat' se ke mně a já se obrátím k vám. Nebuťte jako vaši otcové. Nestavte nové domovy na tradici podezíravosti a stereotypů. Naplňte svůj nový život vzájemnou inspirací, neváhejte se vzájemně ovlivňovat dobrými myšlenkami a nápady. Tento vzkaz je určen i nám!

Zacharijáš i Ježíš shodně varují před nebezpečím a zlem žárlivých rutinérů. Těch, kteří ze žárlivosti a pro zajištění svého stereotypu zabíjeli proroky, ukřižovali Ježíše, postavili na hranici Jana Husa a Jeronýma Pražského.

Žárliví rutinéři chtějí být za každou cenu uznávaní, nechtějí si vyměňovat dobré nápady, nechtějí vzájemnou inspiraci. Bojí se, že inspirace někoho jiného by jejich postavení mohla ohrozit. Před každým ambiciózním hlupákem nebo inteligentním domýšlivcem je nejlépe spolu s Husem vyznat: „...není jistější a bezpečnější odvolání, než ku Pánu Ježíšovi, jehož nižádný od upřímnosti nemůže dary uchýlit ani křivým svědectvím zklamati a podtrhnouti, neboť on každému, co jemu náleží, dává.“ Každá doba má farizeu a zákoníků dost. Hus o tom píše v jednom ze svých prvních listů: „*Biskupové, kněží, zákonníci a fariseové, Herodes i Pilat a ostatní Jerusalemské pravdu odsoudili a na smrt vydali a pohřbili, ona však z hrobu vstávajíc nade všemi zvítězila a za sebe jiných dvanáct dala hlasatelův.*“

Dnes jim neříkáme farizeové ani zákoníci. Říkáme jim rutinéři, kariéristé, byrokraté. Vidíme je jako zkorumpované, z protekce dosazené úředníky, policisty, soudce, členy dozorčích rad, samozvané ředitele, podvodné obchodníky, atd. A také v církvích. Případají si důležitosti, jednájí více z pozice samozvané autority než z vnímavosti k Božímu hlasu. Rádi se ukazují před televizními kamerami, nechávají se oslovovat akademickými tituly, sedají v prvních řadách. Farizeu a zákoníků nebylo. Otravují lidem život a ostatní někdy

životní úroveň, a vůbec situaci, i ve vztahu k ostatnímu světu.

Kdybychom náš text četli třeba v českém studijním překladu Bible, neslyšeli bychom slovo hřivny, hovoří se tam o talentech. Hřivna se nám už vtiskla do kulturního povědomí, obrat „zakopaná hřivna“ je obecně známý...

Hospodin jistě není tvrdý, nevymáhá od nás víc, než dokážeme. Z otcovské lásky nás obdarovává a je podstatné, co s talenty

uděláme. Je třeba rozpoznat, co jsme obdrželi, a dál rozvíjet. Ten nejvýznamnější z našich otců zakladatelů rozvíjel svou hřivnu pro obnovu Kristovy církve v našem národě. Jistě byla řada jeho postojů dobově podmíněna. Podstatné je to, co hlásal už v čase před vznikem samostatné církve: že nové změny mají jen vytvořit předpoklady k daleko hlubší proměně v Duchu Kristově. Aby byla schopna zasáhnout a přetvořit život – v každém

Pane Bože, mám před tebou naději,
že můj strach proměníš na Kristovu víru,
můj boj za vlastní jistoty na jeho oddanost tvé vůli
a mou úzkostnou žárlivost na jeho otevřené srdce. Amen.

7. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Příštímú pokolení vyprávějte: „Tento Bůh je Bůh náš navěky a navždy; on sám nás povede věčně.“ ŽALM 48,14b-15

První čtení: Izajáš 66,10-14

Tužby pro dobu po Duchu svatém (II):

1. Abychom opravdovostí své víry naplňovali svůj život ve svaté církvi Kristově, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom byli vděční za to, že víme, komu jsme uvěřili, a za slovo Boží se nikdy nestyděli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, s tímto světem máš svůj plán, který se v plnosti času naplní. Dej, abychom hledali a našli tvou vůli, když na nás doléhá tíseň tohoto světa! Vzdaluj od nás vše, co naší duši škodí, a naopak nám uděluj vše, co prospívá. Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Galatským 6,(1-6) 7-16

Evangelium: Lukáš 10,1-11.16-20

Verše k obětování: Žalm 66,8-9

Verše k požehnání: Koloským 3,15-16a

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nás sytíš svým slovem a svátostmi. Svou milostí proměň naše srdce, abychom opustili cesty lidské svévole a obrátili se na cestu pravou, která vede k tobě! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 9, 71, 76, 84, 115, 199, 201

neví, jak je setřást. A tak situaci řeší tak, že se sami stávají farizei a zákoníky. Stále platí, co kdysi napsal Masaryk: „Kdo se dívá pozorněji na náš život veřejný... potká se se zvláštním typem intrikánů... Protože nedovedou být lvové, stávají se liškami, protože nedovedou být hrdinové, stávají se lokaji a pomáhají si lokajským chytřáctvím. „Politika“ je ideál těchto četných a četných lidí.“ Protiváhou zákoníků byli dříve proroci. Kde jsou dnes?

Mám vážné podezření, že zatímco farizeové a zákoníci přežijí v každé společnosti, třeba i v takové, která ztratila víru, prorok je typem člověka, který bez víry žít neumí.

My ale prorockou tradici potřebujeme! Bůh, který to ví, nám ústy Zacharijášovými říká: „Obrat' se ke mně a já se obrátím k vám.“ Amen.

Jiří Chvála

K loňskému 600. výročí Mistra Jana Husa

Promluva papeže Františka při příležitosti liturgie smíření 15. června 2015

Draží přátelé,

vítám vás, vážení představitelé Církve československé husitské a Českobratrské církve evangelické, kteří jste přišli do Říma, abyste u hrobů apoštolů Petra a Pavla vykonali bohoslužbu smíření u příležitosti šestistého výročí smrti reformátora Jana Husa. Srdečně zdravím kardinála Miloslava Vlk a kardinála Waltera Kaspera.

Toto setkání nám nabízí příležitost, abychom obnovili a prohloubili vztahy mezi našimi společenstvími. Poslušnost vůli Pána Ježíše, který se v předvečer svého utrpení a smrti modlil k Otci za jednotu svých učedníků (srv. J 17,21), nám ukládá povinnost usilovat o to, abychom se navzájem stále více poznávali a efektivně spolupracovali. Mnohé spory z minulosti je třeba přehodnotit ve světle nového kontextu, v němž žijeme. Dohody a porozumění dosáhneme, když budeme řešit tradiční sporné otázky s novým vhladem. Především nemůžeme pominout, že sdílené vyznání víry v Boha Otce, Syna a Ducha svatého, v němž jsme byli pokřtěni, nás spojuje vazbou skutečného bratrství.

Uplýnulo šest století ode dne, kdy tragicky zemřel věhlasný kazatel a rektor pražské university Jan Hus. Již v roce 1999 svatý Jan Pavel II. promluvil k mezinárodnímu sympoziu věnovanému této významné postavě a vyjádřil svou „hlubokou lítost nad krutou smrtí, na kterou byl Jan Hus vydán“ a započítal ho mezi církevní reformátory. Ve světle tohoto přístupu je třeba dále studovat osobu a činnost Jana Husa, který byl dlouho předmětem sváru mezi křesťany a dnes se stal pohnutkou k dialogu. Toto ide-

logicky nepodmíněné bádání bude důležitou službou historické pravdě, všem křesťanům a celé společnosti, i za hranicemi vaší země.

Druhý vatikánský koncil prohlásil, že „obnova církve“, která „spočívá podstatně v růstu věrnosti jejím vlastnímu povolání ... je nepochybně důvodem pro hnutí za jednotu ... Tato obnova má tedy zvláštní ekumenický význam.“ (Unitatis redintegratio, 6).

Potřeba nové evangelizace tolika lidí, kteří se zdají lhostejnými k radostné zvěsti evangelia, dnes obzvlášť činí neodkladnou povinnost obnovit každou církevní strukturu, aby napomáhala kladné odezvě všech, jimž Ježíš nabízí své přátelství (srv. apoštolská exhortace Evangelii gaudium, 27). Viditelné společenství mezi křesťany jistě způsobí, že tato zvěst bude věrohodnější.

Tím, že odpovíme na Kristovo volání k trvalému obrácení, jež všichni potřebujeme, budeme moci společně postupovat na cestě smíření a pokoje. Na této cestě se s pomocí Boží milosti naučíme uznávat se navzájem jako přátelé a vnímat úmysly druhých v tom nejlepší možném světle. V tomto smyslu vyjadřuji naději, že se rozvinou přátelská pouta i na rovině místních společenství a farností. S těmito pocity se duchovně připojuji ke jácíci bohoslužbě, kterou budete konat zde v Římě. Bůh bohatý na milosrdenství kéž nám udělí milost, abychom se všichni uznali hříšníky a abychom si uměli odpustit jedni druhým. Ujišťuji vás o své modlitbě a prosím vás všechny, abyste se modlili za mě a za moji službu. Zdroj: Tiskové středisko ČBK, překlad Vatikánské tiskové středisko

Co nám přinesl Husův rok

Jak nám loňské 600. výročí v naší církvi přiblížilo osobnost Mistra Jana Husa a jeho víru? Je všeobecnou zkušeností, že až na několik citátů, případně některý z kratších spisů, není dílo Mistra Jana příliš známo ani mezi členy Církve československé husitské. Poznávání Mistra Jana Husa znamená jít k pramenům, spisům, které jsou nesporně dosažitelné a spíše ve starších vydáních. Buď jsou navíc ve staročeštině anebo většina v latině. Každé zpřístupnění Husova díla je proto velmi cenné.

Zpřístupňování pramenů – některých latinských překladů z univerzitního prostředí – se ujali badatelé v Brně za vedení prof. Jany Nechutové. Evangelický církevní historik doc. Martin Wernisch vydal z latiny přeložený Husův spis o tom, že se knihy kacířů mají číst. Je to pozoruhodný Husův spis dokladující jeho skvělou schopnost argumentace Biblií i církevními autoritami.

Číst knihy kacířů neznamená s nimi ve všem souhlasit, ale na druhou stranu i ony mohou obsahovat určitou část pravdy. Jedná se o Husovu obranu Viklefa, jejíž období nacházíme i u Jeronýma Pražského v jeho řeči k chvále svobodných umění. Obě osobnosti, jak Hus, tak i Jeroným, představují myšlenkovou intelektuální a názorovou svobodu, na niž doba nebyla zralá a pro církevní autoritu byla podezřelá a nepřijatelná.

Téma Mistra Jana Husa je v Římskokatolické církvi nahlíženo dvojznačně. Na jedné straně existují významná prohlášení představitelů – papežů Jana Pavla II. a papeže Františka, na druhé straně je patrné, že se jedná spíše o okrajové téma. Výjimku

v našem prostředí představuje katolický teolog Ctirad Václav Pospíšil, který věnoval osobnosti Jana Husa zvláštní pozornost badatelskou i organizační. Vydal knihu „Husovská dilemata“, přeložil knihu A. Molnára z italštiny a zorganizoval kolokvia v Olomouci a v Českých Budějovicích. Obě akce měly ekumenický rozměr, neboť první byla konána ve spolupráci s naší církví, druhá byla spojena s pestrostí přednášejících včetně pravoslavných, starokatolíků, evangelíků a dalších.

Římskokatoličtí teologové se tak po delším čase zabývali Husovou teologií, například učením o ctnostech, mariologii, eucharistii a dalšími tématy ve snaze sblížit Husovy názory s učením Římskokatolické církve a zařadit tak Husa do kontextu středověké teologie. Záměrně bylo vypuštěno téma Husovy nauky o církvi - ekleziologie, kterou římskokatoličtí teologové na těchto kolokviích ponechali stranou. Naopak teologové Církve československé husitské se tímto tématem pochopitelně zabývají, jak prof. Zdeněk Kučera, tak i doc. Jiří Vogel, a navazují tak na práci prof. Zdeňka Trtíka.

Zvlášť významným objevem a přínosem bylo upozornění prof. Pospíšila na Husovo dílo *Výklad sentencí Petra Lombardského*. Podle Pospíšila toto dílo představuje souborné a ucelené pojednání, které vznikalo v relativním klidu Husova univerzitního působení. Současně jsou v něm již přítomny Husovy re-

Bratr patriarcha při setkání s papežem Františkem
Foto: L'Osservatore Romano

Mistr Jan Hus v zrcadle utrakvismu

Záhy po svém zvolení v listopadu roku 1417 potvrdil papež Martin V. platnost všech výnosů kostnického koncilu proti Husovu učení jednou svou listinou ze dne 22. února 1418. Druhou listinou z téhož dne dal přesné instrukce inkvizitorům, jak „bludy Husovy“ spolu s názory anglického reformátora Jana Viklefa rozeznávat a potlačit. Husovo jméno se tak ve svém přeneseném, středověkém významu stalo synonymem kacířství, tedy zločinného aktu odpadnutí od pravé víry, vyražujícího své pachatele ze středověké křesťanské společnosti.

Ještě na konci vlastní husitské revoluce, ve 30. letech 15. století, pokládali proto vedoucí představitelé husitských pražanů, táborů a sirotků užití názvu „husité“ v souvislosti s nimi ze strany představitelů basilejského koncilu za urážlivé, protože své označení za heretiky odmítali. To se však přirozeně nevztahovalo na úctu, již se Husova památka mezi přívrženci husitství v českých zemích trvale těšila. Spojování Husova jména s revolučními ději, které ostatně propukly teprve několik let po jeho smrti, nebylo tedy zprvu jednoznačnou záležitostí a sloužilo spíše protivníkům husitů jako nástroj diskreditace reformace. V pozdějších podáních postupně ztrácel název „husitství“ svůj původní hanlivý význam a je to právě on, který dnes nejvýrazněji spojuje v historickém povědomí osobnost Mistra Jana Husa s hnutím jeho následovníků, přecházejícím v husitskou revoluci. V důsledku náboženského míru, uzavřeného s basilejským církevním koncilem v Jihlavě v roce 1436 ve formě smlouvy (tzv. kompaktát), se v českých zemích vytvořil většinový směr umírněných husitů, tzv. utrakvistů (z latinského „sub utraque speciae“ – pod obojí způsobou). Kompaktáta legalizovala utrakvistům základní zásadu o přijímání svátosti večeře Páně pod obojí způsobou chleba i vína pro laiky, která byla zároveň klíčovým požadavkem čtyř pražských artikulů, programu husitské revoluce.

Idealizovaný obraz Mistra Jana Husa v utrakvistické církvi, který dnešní historická věda zařazuje do oblasti jeho tzv. „druhého života“, nabýval zejména dvou podob. Ve zprávě Husova žáka, Petra z Mladoňovic, popisující Husův kostnický proces a jeho smrt na hranici, získal Jan Hus rysy křesťanského mučedníka. Zařazení Mladoňovicova textu do husitské bohoslužby ve výroční den Husova upálení pak zde posouvalo Husovu památku na úroveň úcty, náležející světcům. Úcta k Husovi se tak stala jedním z hlavních symbolů utrakvismu sama o sobě a jméno husitství postupně rehabilitovala.

Druhá podoba Mistra Jana, zachycená například v iluminacích

pozdně gotických utrakvistických liturgických knih, byla zosobněním „dobrého kněze“, který káže slovo Boží. I tato další Husova podoba upevňovala vazbu mezi ním a utrakvismem, protože důraz na slova Písma svatého patřil k výrazným článkům reformačního programu. Prostřednictvím utrakvismu se tak udržovalo povědomí i o někdejších ideových programech husitské revoluce.

Pozdější vývoj českého reformačního myšlení na utrakvistickou ideovou vazbu mezi Husem a husitstvím nezapomněl. Je příznačné, že České vyznání (Česká konfese) z roku 1575, které reprezentovalo kompromis mezi husitskou tradicí, dobovými názory českých evangeliků a přístupem Jednoty bratrské, se ve svém úvodu k odkazu Mistra Jana Husa výrazně hlásí: „... *my náboženství a té pravé křesťanské starodávné podobě svaté víry jsme, kterážto od Syna Božího, Pána a Spasitele našeho Jezu Krista svůj začátek má, a skrze svaté apoštoly hlášána byla, až i do tohoto království Českého jistým božským řízením před několika sty lety prvotně přišla; potom skrze Mistra Jana z Husince, svaté paměti, a jině svaté muže, kázáním a učením slova Božího obnovená až také odsud do okolních zemí se dostala.*“

Následující proměny husitské tradice znovu posouvaly utrakvistický koncept Jana Husa do dalších historických souvislostí s jinými důrazy, avšak moment tragické velikosti jeho postoje tváří v tvář globálním autoritám jeho doby, který ho ve středověku pozvedal až do úrovně světce, zůstává součástí Husova obrazu dodnes a je s pojmem husitství neoddělitelně spjat. Stejně tak reformační ideál dobrého kněze, který obětavě vede Božím slovem své farníky ke spáse, představuje navzdory našemu současnému nedokonalému misijnímu a evangelizačnímu úsilí model husitského kněžství. Utrakvistický charakter ideálu dobrého kněze byl posléze posílen i dalším výtvarným momentem, zachycujícím v pozdějším protestantském ztvárnění Jana Husa při vysluhování večeře Páně pod obojí způsobou, který ovšem nebyl historicky přesný, protože Hus byl v této otázce opatrný.

Zrcadlení obou podob Husova obrazu v našem myšlení – mučednického Kristova svědka i dobrého kněze – v úzké souvislosti s husitstvím tak dodnes dosvědčuje, že to byl právě utrakvismus, který upevnil spojitost Husa a husitství, a tuto vazbu zprostředkoval i nám.

Bohdan Kaňák

formní myšlenky. Pospíšil právě tyto výklady Sentencí považuje za zvlášť cenné pro poznání Husova, ne ještě tolik polemického, teologického myšlení. Jiný názor zastával evangelický církevní historik a teolog prof. Amedeo Molnár, který naopak upozorňoval na spisy ze závěrečného období jako na zralá teologicky promyšlená díla českého reformátora, jakými jsou jeho *Výklady*, spis *O svatokupectví* a zejména spis *O církvi*, jako jeho stěžejní dílo. Z hlediska Husovy víry jsou pak autentickým dokladem jeho traktáty, které si připravil pro Kostnický koncil – *O postačitelosti Kristova zákona*, *Kázání o míru* a spis *O víře*. Třetí uvedený spis nám umožňuje poznat, jak Hus chápal víru a v co a koho věřil. Z tohoto Husova „vydání počtu ze své víry“ je zřejmé, že jeho víra je zaměřena výhradně k Boží Trojici. Jeho

pojetí církve, které stručně v tomto spise vysvětluje, není však plně slučitelné se středověkým pochopením církve jako hierarchického útvaru Božského charakteru.

Osobnost Mistra Jana Husa a úcta vůči ní se od počátku Církve československé husitské z hlediska její identity ukazuje jako velmi podstatná. Úcta k Husovi jako Kristovu svatému mučedníkovi byla jedním z charakteristických znaků středověkého utrakvismu a současně propojovala husity napříč širokým spektrem od radikálů až ke konzervativnímu směru. Stejně tak i Husovo jubileum v roce 2015 se ukázalo jako spojující napříč určitou názorovou a spirituální rozmanitostí v naší církvi.

Tomáš Butta
patriarcha

Husův pomník v novém

V červnu loňského roku byl po několika letech rekonstrukce slavnostně předán veřejnosti pomník Mistra Jana Husa na pražském Staroměstském náměstí. Předání se mj. zúčastnili premiér B. Sobotka, ředitelka Galerie hl. m. Prahy M. Juříková a náš bratr patriarcha T. Butta. Do základů pomníku byla vložena měděná zaletovaná schránka s pamětní listinou, dobovým tiskem, za naši církev stříbrnou medailí k 600. výročí MJH a dalšími předměty a tiskovinami na paměť dalším generacím.

Pomník sochaře Ladislava Šalouna a architekta Antonína Pfeifera, dokončený r. 1915, tvoří komplex monumentálního bronzového sousoší s postavou Mistra Jana Husa, skupinami exulantů a bojovníků a mohutným kamenným podstavcem. Zahrnuje i systém chodeb dvoupodlažního podzemí. Po necelých sto letech od odhalení pomníku bylo třeba podrobně prozkoumat aktuální stav. Proto Galerie hlavního města Prahy zahájila v roce 2007 průzkum. Do vnitřku bronzového pláště byla spuštěna kamera, která nasnímala stav prostor. Potvrdila se předpokládaná koroze spojovacích šroubů i stav podzemních prostor, který odpovídal stáří pomníku. Statické problémy se nepotvrdily, základová architektura byla na počátku 20. století navržena a provedena tak, že nebylo nutné zasahovat do základů.

Podle archivních záznamů byl nalezen díl, kterým po dokončení posledních prací vylezli z útrob sousoší poslední dělníci v roce 1915. Tento čtvercový díl v zadní části „hornaté krajiny“ mezi pavézou a ležícími postavami exulantů byl neznatelně zapracován do bronzového povrchu a zcela ztracen pod vrstvou měděnky. Během restaurování byl tento vstup zajištěn provizorními uzamykatelnými dvířky. Šlo o jediný vchod do vnitřku bronzového sousoší pro restaurátory. Po dokončení se tento vstup opět uzavřel a zaretušoval tak, že není pro kolemjdoucí patrný.

Restaurování pomníku v režii Galerie hlavního města Prahy si vyžádalo součinnost mnoha profesí i nalézání nových postupů.

Základy jsou vybudovány na mohutné betonové desce, která se rozprostírá pod plochou pomníku. Prostory pod úrovní terénu jsou vybudovány klenebním systémem ze speciálních nepálených cihel - směsí vápna a strusky. V podzemí tak vznikl prostor o rozloze 250 m². Masivnost a hloubka základů není překvapivá vzhledem k obrovské váze pomníku. Během průzkumu se podařilo pochopit systém odvodnění podzemí a obnovit jeho funkčnost. Dnes již se v podzemí srážková ani kondenzační voda nadměrně nezadržuje, odvádí se pomocí odtokových kanálků a potrubí mimo prostor sousoší a podzemních chodeb; klima v sousoší i v podzemí je stabilizované. Nadzemní část tvoří nejprve ochoz, složený ze tří až čtyř stupňů. Na bocích je ochoz osazen lámanými kameny a po stranách doplněn dvěma měděnými flambony, dodatečně připojenými v roce 1926. Napojení flambonů na plynové vedení nebylo při restaurování obnoveno záměrně. Využití řeckých ohňů na Staroměstském náměstí by bylo

podle současných bezpečnostních norem problematické, ani z hlediska památkové péče nebyl důvod obnovit tuto funkci pomníku, která by mohla navíc vést k jeho poškozování. Ve výšce cca 1,5 m nad terénem je vybudován samotný žulový sokl bronzového sousoší. Po obvodu je opatřen nápisy a směrem do středu náměstí zdoben reliéfem bájného Fénixe. Restaurování povrchu kamenných bloků spočívalo hlavně v čištění žulového obkladu a opravě jednotlivých spár mezi bloky kamene. Úplné odstranění patiny by bylo nežádoucí. Proto byl povrch pomníku čištěn tak, aby celkový odstín žulového pláště byl jednotný a působil přirozeně. V prvních fázích restaurování byl nejprve očištěn vnější i vnitřní povrch bronzů tlakovou vodou. Stav bronzů byl uspokojivý, restaurátoři jen místně ztenčili vrstvu přirozené patiny měděnky, kterou ale plošně zásadně neodstraňovali. Povrch bronzů je ošetřen konzervačními voskovými vrstvami, které sice nyní způsobily ztmavnutí měděnky, sousoší však postupně tmavý nádech ztratí. Plastika o celkovém povrchu 135 m² je sestavena přibližně z 300 jednotlivě odlitých dílů. Během restaurování bylo vyměněno na 8000 původních železných šroubů, spojujících bronzové pláty, za nové nerezové s životností stovek let. Obdivuhodná byla práce restaurátorů, kteří mohli při slunečném počasí pracovat pod bronzovým pláštěm jen do deseti hodin dopoledne. V nevětraném prostoru totiž teplota může přesáhnout až 70 stupňů.

Obecně méně známou skutečností je, že autor proslulého pomníku Ladislav Šaloun byl autorem i řady jiných děl s tématem Mistra Jana Husa.

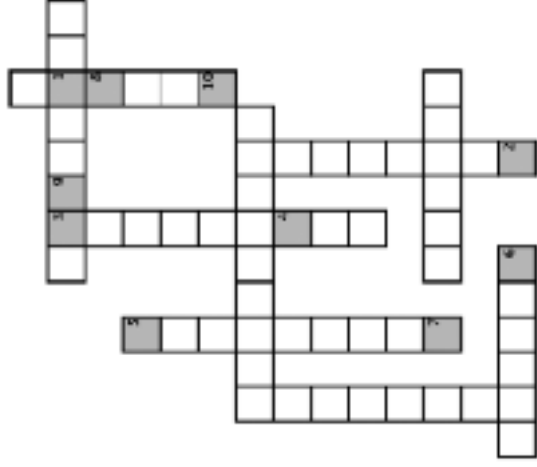
(Na fotografiích můžete vidět vnitřek postavy MJH / foto GHMP /, nyní již zakamuflovaný pracovní vchod v bronzovém plášti / foto GHMP / a nové spoje bronzových plátů uvnitř sousoší.)

red

Soutěž o tři knihy

Pokud se vám podaří správně vepsat do tabulky slova podle počtu jejich písmen (shora dolů a zleva doprava), získáte tajenku, kterou nám nezapomeňte poslat do redakce nebo mailem na jana.krajcirkova@ccsh.cz nejpozději do poloviny srpna, abychom v září mohli vylosovat výherce tří knížek.

9 písmen: kališníci, přijímání, reformace

8 písmen: artikuly, napravit, podobojí

6 písmen: církev, husité, pravda

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

C E S T A

Sub utraque specie

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Zní vám to jako tajemné zaklínadlo? Tento latinský výraz český znamená „pod obojí způsobou“ a myslí se tím přijímání večeře Páně ve formě nejen chleba, ale i vína všemi lidmi, nejen kněžími. Jako první začal tuto praxi prosazovat přítel Mistra Jana Husa Jakoubek ze Strážbra, který se mimo jiné stal po Husovi kazatelem v Betlémské kapli. Hus jeho počínání ještě před svou smrtí v Kostnici schválil.

Přijímání z kalicha se postupně stalo symbolem všech vyznavačů církevní reformy, kteří si podle toho začali říkat kališníci nebo – právě podle latinského vyjádření – utrakvisté. Označení husité podle Mistra Jana Husa vzniklo mezi jejich protivníky a bylo míněno spíše hanlivě. Přijímání z kalicha se stalo jedním ze čtyř základních reformních požadavků (pražské artikuly, o kterých jsme psali v minulém čísle Cesty) a kalich se stal přímo symbolem utrakvistické církve. Hlásila se k ní většina obyvatel Čech a Moravy až do rekatolizace po bitvě na Bílé hoře v roce 1620. Naše Církev československá husitská, která na tuto tradici navazuje, má kalich s křížem jako svůj hlavní symbol rovněž.

JK

Nezbeda

*Pověz mi, pověz mi, kopretino,
jakpak ti chutná rosné víno?*

*Řekni mi, řekni mi, kapradí,
kdepak mě v trávě pohladí?*

*Ptám se tě, ptám se tě,
pavoučku,*

proč tkáš své síť přes loučku?

*Řekni mi, řekni mi, lebedo,
proč říkáš mi „nezbedo“?*

Olga Čmelíková

Modlitba

Pane Bože,
děkujeme ti, že jsi nás po celý předchozí školní rok chránil a že si teď můžeme během letních měsíců odpočinout. Těšíme se na všechny krásné zážitky, které nás čekají. Prosíme, buď s námi i o prázdninách.

Amen

→ *Eliška a zvířátkách*

12. Prázdninová plavba

Malý sob strašně snil o tom, že by se o prázdninách podíval k moři. Jeho kamarád delfin mu totiž o moři vyprávěl tak užasně věci, že sobík po něm toužil víc a víc. „Když se potopíš mezi koralové útesy,“ vykládal například delfin, „uvidíš tam hejna pestrobarevných rybek, nádherné mořské konky, sasanky, rejnoky a spoustu dalších zvířat. A užasně je závodit, kdo ve vodě vyskočí nejvyšší.“

pokračoval kamarád. Malému sobovi z toho všeho šla hlava kolem. Chtěl by to také zažít. Představoval si, jak se prohání mezi vlnami, a úplně přitom zapomněl, že vlastně vůbec neumí plavat. Sobova

Nakreslila: Eliška Zápřová, 7 let

maminka se s jeho velkým přáním světila Elišce: „Kde já bych ale vzala peníze na cestu k moři,“ lamentovala. „Žádný je to hrozná dálka! A jak by se mohl potápnout, když nemí udělat ani pár tempů? Ono s těmi kopytky to jde tak těžko.“

„Víte co, nechte to na mě,“ dostala Eliška další ze svých skvělých nápadů. A hned se pustila do jeho realizace. Oznámila dětem, že hned první prázdninový den spolu stráví plavbou po moři. A nebude to plavba jen tak ledajáká! Poplují přímo na pirátské lodi. S pomocí tatínka a dědečka

připravila veslici, která byla přivázaná na břehu řeky za jejich domem. Vyrobila nezbytnou pirátskou vlnku a také děti se náležitě připravily. Pořídily si pruhovanou tričku, pásky přes oči, třírohé klobouky a stříkač pistole.

Jakmile bylo rozdáno vysvědčení (všichni měli samozřejmě samé jedničky), všichni se s jásotem nalodili a vypluli proti

proudu. Eliščin tatínek vesloval a všichni piráti vyhlíželi první kořist.

Brzy uviděli, jak se k nim blíží velká dřevěná poleno. „Hurá na nepřítel!“ zavlela kapitánka Eliška a všichni jako jeden muž zasáhli kolem plující poleno ze svých vodních zbraní: „Sláva!“ jásali piráti.

Jejich nadšená plavba pokračovala až k mostu, kde se vylodili na velkélepy oběd, připravený v ohromném piknikovém koši. Po jídle si přátelé ještě chvíli hrali na louce a pak se vydali na zpáteční plavbu.

Všem se vylít moc líbilo a nikomu vůbec nevadilo, že místo moře se nakonec konal po řece. To nejkrásnější hodnocení však naprosto neplánovaně přišlo od delfinka, když sobíkovi řekl: „Víš, tohle bylo snad ještě lepší než na moři!“

Jana Krajičřiková

všechny některé ředkvičky se začaly snažit své sousedky všemožným způsobem ponížovat a poškozovat, aby byly slabší a neobstály při pozdějším výběru. Vytlačovaly je na kraj záhonku, kde nebylo dost hlíny, uplily jim jejich vodu, přemlouvaly krtka, aby jim ohryzával kořínky, a také se jim posmívaly a zemesňovaly je, aby je úplně přešla chuť růst.

Ve většině případů se jim skutečně podařilo dosáhnout toho, že při jednocení zahrádky vytrhal menší rostlinky a na záhonu ponechal ty větší a silnější. Jakmile teď měly dost místa kolem sebe, nastalo teprve to pravé soužení.

Všechny se do něj vrhly bez jakýchkoli zbraní. Všechny, až na jednu. Rostla tam uprostřed záhonku ředkvička, pěkná, ani větší ani o moc menší než ty ostatní, která se však odmítala do jejich boje zapojit. Naopak, od začátku se snažila povzbuzovat všechny slabší ředkvičky, aby si z posmívání svých sousedek nic nedělaly, zastávala se jich, domlouvala krtkovi, ať má rozum a jde radši na louku, a cizírostivé rostlinky napomínala, aby ostatním neublížovaly. Pár se jich možná na chvíli zastrýdalo,

několika slabším skutečně dodala sílu, nakonec však na záhonku stejně zbyla sama jen s těmi největšími soutěživkami. Těm byla vyloženě tma v oku. Štvalo je, že krásně roste i bez snahy poškodit ostatní. Jako špatné svědomí jim připomínala, že nejdahají správně. Nejvíce je zlobila, když jim říkala věci jako: „Neděleš dobře, že se pořád vztekáš! Budeš pak hořká a nikomu nebudeš

chutnat.“ Nebo: „Radši sem toho motyla nelákej – myslíš si, že tebe jeho červíci vynechají, až se do nás pustí?“ Jinou ředkvičku zase varovala: „Když budeš tak tvrdá ke svým sousedkám, sama ztvrdneš a dřevnatá ředkvička není vůbec dobrá.“

Nejhroší bylo, že měla pravdu. Většina těch nejsoutěživějších ředkviček skutečně za pár dní začala trpět červivostí, dřevnatostí a hořkostí a zahrádky je musel rychle vytrhat, aby z nich aspoň něco zachránil. Vytrhl samozřejmě i tu hodnou. Byla síce o něco menší než ostatní, ale chuť měla výbornou.

S lidmi to bývá podobně – kdo přeje ostatním jen něco zlého, sám nebyvá moc „dobry“.

Jana Krajičřiková

Blahopřejeme výhercům soutěže z května

(tajeňka: Jeroným):

Matouš Jindra z Přibrami

Karolína Kouřková z Louňovic pod Blánkem

Ředkvičková soutěž

A si si říkáte, že těžko může být něco obyčejnějšího a nudnějšího než záhon ředkviček (zvláště, má-li na něm člověk vytrhávat plevel a jednotlivé malé rostlinky, aby měly dost místa). Ředkvičky jsou přece tak přizemní zeleninai! Žádné krásné květy nebo zajímavé listy – vyrostou za pár týdnů, pak se vytrhají a snědí. A kdo se nechce starat o záhon, za pár korun si je koupí v obchodě...

Jenže všechno je úplně jinak! Takový záhon ředkviček může být plný soutěživosti a ctízádnosti! Sejdou-li se zdravá a silná semínka, teplé a slunné počasí a dostatek vláhy, můžete se těšit na napínavý závod. Snad každá řed-

kvička se snaží být co nejrychleji tou největší, nejkrhčí, nejšťavnatější, nejčervenější... Když „hrají“ podle pravidel, je všechno v pořádku. Nesmí ovšem podvádět, jak se to zrovna nedávno na jednom záhonku stalo. Vy jste o tom ještě neslyšeli? Tak poslouchajte.

Ještě v den zasetí všechno vypadalo jako obvykle. Do kypré půdy byla uložena semínka, která pečlivý zahradník vydatně zalil. „A teď dělejte, co umíte,“ řekl si spokojeně a šel domů. Přesně na to semínka čekala. V tu chvíli začala usilovně bobtnat a tlačit, aby z nich co nejdříve vyrašil kořínek a první listky. A pak to vypuklo! Jakmile se ukázalo, že v řádku zřejmě nebude dost místa pro

Nakreslila: Lucie Krajčříková

Chana

O ženě se jménem Chana se dočteme na začátku První knihy Samuelovy. Byla manželkou Elkány, který měl ještě jednu ženu, Peninu. Zatímco Penina měla několik dětí, Chana byla stále bezdětná. Velice se kvůli tomu trápila, protože nejen že sama po dítěti toužila, ale Penina ji navíc kvůli její neplodnosti ponižovala a posmívala se jí. Elkána se jí sice snažil utěšit, protože ji velmi miloval, Chanin žal však byl přesto veliký.

Ve své bolesti se obrátila na Hospodina. Každoročně putovali s Elkánou a celou rodinou do svatyně v Šilu. Při jedné takové návštěvě svatyně se Chana modlila tak vroucně, že si kněz Élí dokonce myslél, že je opilý! Chanina touha po dítěti byla tak veliká,

že neváhala ve svých modlitbách Bohu slíbit, že pokud jí dá syna, bude zasvěcen Hospodinu – jakmile odroste, odvede jej do svatyně, kde bude sloužit Bohu.

Její přání se splnilo a po několika letech ona svůj slib splnila a po několika letech jej odvedla Élímu. Ten syn se jmenoval Samuel a vyrostl z něj jeden z největších proroků Izraele.

O ženách, které byly dlouho neplodné, čteme v Bibli často.

Patřila k nim například Abrahama
manželka Sára,
Izákova
manželka Re-

beka, Jákobova
žena Ráchel
nebo matka Jana
Křtitele Alžběta.

Některé se potomka dočkaly až ve stáří, kdy už člověk nevěří, že je něco

takového
možné. Tyto
ženy jsou
důkazem, že pro
Pána Boha není
nemožné nic.

Jen člověk nesmí
ztráct víru.

Nakreslila: Lucie Krajčříková

Opat Prokop

Možná někteří z vás na konci června jeli na tradiční pouť na Sázavu, kde jste o opatu Prokopovi mohli slyšet. Jeho život byl totiž spojen právě se Sázavským klášteřem. A protože to byl život docela zajímavý, pojďme si o tomto muži, jehož svátek si připomínáme 4. července, něco povědět.

Prokop se narodil někdy kolem roku 970 na ze-
manské tvrzi v Chotuni. Studoval na slovanské škole na Vyšehradě, kde získal na tu dobu výborné vzdělání. Stal se knězem. V té době se kněží ještě mohli ženit, což on učinil a měl se svou manželkou syna Jimrama.

Později se však rozhodl pro život poustevníka. Možná k tomu přispělo i vyvraždění Slavníkovců, ke kterému v té době došlo. Prokop se uchýlil do jeskyně v Dalejích u Ji-

nonic. Říká se, že tu napsal evangeliař, který se měl dostat až do Francie, kde na něj skládali přísahu francouzští králové. Tyto informace však nejsou ověřené, většina z nich pochází z legend, kterých o Prokopovi vznikla celá řada. Jisté však je, že později se Prokop přesunul do Posázaví. Ani zde nezahálal – začal kácet stromy v lese a postupně obdělávat takto získanou půdu. Asi nejznámější legenda o Prokopovi říká, že její lidé viděli orat s dáblem zapřaženým do pluhu

Nakreslila: Lucie Krajčířková

a poháněným křížem. Dodnes je v těchto místech úzké údolí, kterému se říká Cerrtova nebo Prokopova brázda.

Za Prokopem postupně přicházeli další lidé, kteří chtěli žít stejným způsobem jako on – v odříkání a práci. Kolem

Prokopovy poustevny tak časem vyrostla mnišská osada. Legenda vypráví, že do sázavských lesů na lov zavítal kníže Oldřich, potkal zde Prokopa a požádal jej o vodu. Ta se proměnila ve víno. Díky tomu zázraku zde Oldřich založil klášter, jehož se Prokop stal prvním opatem. Sázavský benediktinský klášter, podporovaný též Oldřichovým nástupcem Břetislavem, byl jedním z posledních míst v Čechách, kde se po vyhánění žáků Cyrila a Metoděje z Čech ještě provozovala

liturgie ve staroslověnsčině a pěstovala staroslověnská vzdělanost. Prokop zemřel v roce 1053 a je pochován

právě v Sázavském klášteře.

4. července 1204 byl svatořečen – prohlášen za svatého. Býval často zobrazován se spoutaným dáblem u nohou.

Bohužel již krátce po Prokopově smrti, na konci 11. století, byli staroslověnská mniši ze Sázavského klášteře vyhnaní a jejich knihy spáleny. Nadále zde byla pěstována již jen latinská mše.

Jana Krajčířková

Po Mistru Janovi Mistr Jakoubek ze Stříbra

V červenci uctíváme památku Mistra Jana Husa, v srpnu je povinností naší národní církve vzpomínati jeho nástupce a spolubojovníka M. Jakoubka ze Stříbra. 6. červenec je nám posvátný jako 9. srpen, den úmrtí M. Jakoubka ze Stříbra.

Mistr Jakoubek nezemřel smrtí násilnou, která budí soustrast a sympatie lidu, nýbrž s klidem odcházel od svých žáků, kteří se shromáždili u jeho smrtelného lože, napomínaje jich: „Stůjte pevně při pravdě.“ Jakoubek byl druhem Husovým, byl asi stejného stáří jako Hus, po smrti Husově se stal kazatelem v Betlemské kapli, čtrnáct let po Husovi do své smrti (1429) stál v čele první naší národní církve v době nejrušnější za revoluce, v níž vyrovnával rozpory radikálních Táborů a konzervativnějších Pražanů. Husitské revoluci dal program a vnější odznak, symbol. Programem tím byly čtyři artikulevé pražští, symbolem kalich. Ve čtyřech artikulech vyjádřeny jsou požadavky svobody, rovnosti, náboženské čistoty a pevného řádu mravního, který spojoval všechny strany husitské, i když v jiných názorech se rozcházely... Se jménem Jakoubkovým navždy je spojeno přijímání všech věřících z kalicha. Kalich stal se odtud odznakem všech církví reformačních a toto spojení jich trvá dosud. Jakoubek dokazoval, že všichni lidé jsou před Bohem rovni, a proto

nikdo nemá práva povyšovati se nad druhého, jako činí kněz v církvi římskokatolické, přijímaje sám z kalicha a jiným tohoto obřadu upíraje. Kalich stává se tak symbolem rovnosti občanské, a proto dnes Jakoubka můžeme pokládati za předchůdce novodobé demokracie a novověkého názoru, že veškerá moc vládní vychází z lidu. Názor ten převzal od středověkého myslitele Marsilia z Padovy, stejně jako navazoval na předchůdce naší reformace - M. Matěje z Janova - i cizí reformátory, jako anglického Viklefa.

Po smrti Husově připadlo Jakoubkovi vůdčí postavení ve varu revoluce a úspěšných jejích počátcích. Po prvním útoku bylo třeba zajistiti výsledky revoluce, brzdit radikály a znemožniti návrat reakce, v které utonou duše vznětlivé, ale na udržení revolučního díla nepřipravené.

Od obou křídel tento „muž veliké tichosti, postavy (povahy) posvátné“ - jak jej nazval zakladatel Jednoty česko-bratrské Petr Chelčický - mnoho trpěl. Zatímco zápasil proti římské církvi, udržoval v národní církvi husitské vnitřní mír a pospolitost zejména mezi Prahou a Tábořem. Z chudého kostelního zpěváčka stal se rytířem velikého zápasu Kristova proti Antikristovi, jak krásně praví F. M. Bartoš v spisku o Jakoubkovi ze Stříbra, který vydala rada starších církve československé v Příbrami, aby poučila své věřící o tomto velkém nástupci Husově, na jehož paměť nazván je druhý sbor podbrdský církve československé na Břežových Horách u Příbramě... F. Kalous, Český zápas 29, 1936

Hus a odkaz utrakvismu

Standardní utrakvismus odmítal protestantskou podobu reformace, aniž by přitom přistoupil na protireformační zásady. Po husitských válkách zůstává v Čechách důraz na svátostné řády kněžství, adorace svátosti oltářní mimo eucharistickou bohoslužbu, mše jako oběť, důraz na přijímání nemluvnat, snaha aktivně svými skutky naplnovat Boží zákon, uznávání všech sedmi svátostí, spoléhání se na orodování svatých, uctívání obrazů, utrakvistické zachovávání církevního práva a nespolečání se na světskou moc.

ÚCTA K JANU HUSOVI

Doloženo je bohoslužebné uctívání Jana Husa, Jeronýma Pražského a ostatních mučedníků české církve. Nejednalo se však o pouhý odkaz na jejich mravní dokonalost, ale o očekávání jejich přímluv na nebesích. Již 6. července 1416 se slavilo výročí Husovy smrti jako mučedníka a světce. Četl se Petr z Mladoňovic. Husův kult trval bez přerušení od jeho smrti až k vykořenění utrakvismu.

UTRAKVISMUS A LUTERÁNI

Používání misálů a mešních rubrik odlišovalo utrakvisty od luteránů a Jednoty bratrské. Utrakvistické misály z pozdního patnáctého století a konce šestnáctého století prokazují kontinuitu utrakvistické liturgie. Vyjadřují setrvávání na charakteru mše jako oběti, a nikoliv koncepci Lutherově.

Charakteristické je též odmítnutí papežské správy a soudní jurisdikce a vyhrazování si svobody v posouzení papežského učení ve věrouce. Církev pod obojí vyžadovala biskupské svěcení od svých kněží, čemuž se podivoval již Luther. I nejvíce ortodoxní zástupci římské kurie nepovažovali husitské kněze za protestantské duchovní, ale za kněze s pro ně právoplatným biskupským svěcením. Přes zásadní teologickou nesrovnalost se čeští luteráni snažili hlásit k odkazu české reformace. V květnu 1575 se Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic na podporu České konfese odvolává na Husa jako Lutherova předchůdce. Ve spisech českých luteránů však nelze prokázat přímý odkaz na teologické učení radikálního táboritství ani na

odkaz učení církve pod obojí. Podstatné teologické zásady čeští luteráni nepřejímají z učení české reformace. Dvě třetiny až čtyři pětiny česky mluvícího obyvatelstva, nešlechtického venkovského a městského lidu, nepřešlo k protestantství a setrvali tak až do začátku protireformace. Autentická, argumenty podložená a skutečně žitá revolta proti římské ekleziologii a antipatie vůči kanonickému právu, mnišským řádům a církevním nepravostem je utrakvismu vlastní sto let před vznikem luteránské reformace. Českou reformaci si vzhledem k její svěbytnosti nelze představovat jako předstupeň reformace luterské.

EPILOG?

Po husitských válkách nastává v Čechách změna situace. Poprvé v církevních dějinách se jeden z oficiálních hlasů církve, církevní koncil, sejde na jedné půdě s těmi, jež doposud považoval za kacíře, diskutuje s nimi o věroučných otázkách a uzavře vzájemnou dohodu, Basilejská kompaktáta, potvrzená roku 1436. Situace v Čechách se postupně zklidňuje. Tábor se v roce 1452 vzdává vojskům Jiřího z Poděbrad. Radikální věřící, shromážděné pod svou kazatelnu v Týnském chrámu, posílá zvolený a nikdy nepotvrzený arcibiskup Jan Rokycana za Petrem Chelčickým. Ten představuje v dějinách husitství, potažmo v českých dějinách, myšlenkovou linii křesťanství odmítajícího meč, světskou moc a válku. Chelčický, diskutující s hlavními teology husitství, kritizující radikální tábority, jeden z duchovních otců Jednoty, je dokladem, že husitství v sobě neslo korektiv zákona Božího uplatňovaný i vůči sobě samému.

KUTNOHORSKÝ SMÍR

„Epilogem“ husitství však rozhodně nejsou jen kompaktáta a Jednota bratrská. Husitství vyústí reálně a dějinně v českých zemích v událost, která bude Čechy odlišovat od zbytku tehdejší Evropy. Mluvíme o Kutnohorském náboženském smíru z roku 1485. Předcházelo mu dlouhé jednání a rokování z řad šlechty obou vyznání, pod jednou i pod obojí. Vyrůstal z dlouhodobého úsilí kalíšníků a katolíků, i z proseb náboženských menšin. Jan Zajíc z Házmburka, katolický pán se ptal: „Budeme-li sami sobě zlí, komu dobří?“

NA CO MŮŽEME BÝT HRDÍ

V červenci 1484 se myšlenka náboženské tolerance a úplného smíru projednává na sněmu v Praze s touto zásadou: „*Lid obecný svobodu má choditi bez útisku pánuov jich i kněží k těm obojím kostelóm a jim aby se svobodně přísluhovalo od kněží vedle jich navyklosti svátostmi křesťanskými i též také v pohřbech bez útiskuov obojí strany.*“ Vešla pak v roce 1485 do kutnohorského náboženského smíru. Stanovil, že každý člen stavovské obce má požívat svobodu víry pod jednou či pod obojí. Usnesení o toleranci bylo v dalším článku rozšířeno i na všechny poddané. Vrchnost tedy z důvodu svědomí, podle zemského zákona, neměla právo zasahovat do náboženského přesvědčení poddaných. Jednalo se o náboženskou toleranci žitou, byť vynucenou, překračující pouhý rozměr zákona. V reálném životě ji naplňovaly například smíšené sňatky, osobní přátelství přesahující hranice konfesí. Náboženská tolerance, vztahující se na dvě vyznání, se postupně v Čechách proměňovala v náboženskou svobodu. Jan Butzbach napsal: „...v Čechách stěží najde se městečko, kde by se nezdržovali lidé vypuzení z jiných zemí.“ Česká reformace tak vyústí ve velice smírlivou podobu a přiznává i prostému člověku možnost volby na základě vlastního svědomí... Potichu je pak rozšířena i na tolerování Jednoty bratrské, novokřtěnců a jiných.

Hlavní princip německé luterské reformace ve vztahu ke světské moci a státu tvoří zásada „*cuius regio, eius religio*“, „komu přináležejí vláda,

ten určuje i náboženství“. Při vyjednávání o Augšpurském náboženském smíru se evangelické stavy dovolávaly prvku svobody, nakonec se reformační teologie přizpůsobila a prvek svobody v obecné rovině neprosazovala. Svoboda vyznání u poddaných byla obhájena pouze do té míry, že směli změnit dosavadní vrchnost za jinou, s níž mohli být konformní ve víře. Museli se však stěhovat na její území. Kutnohorský smír se ve formální rovině týkal pouze stavů pod obojí a pod jednou. Třetí strana, Jednota bratrská, byla mnohdy chápána pod úhlem vnímání kacíf/pikart, ovšem poté, co náboženská tolerance se postupně měnila ve svobodu, byla i ona tolerována. Skutečná perzekuce Jednoty však není tak rozsáhlá, jak by se zdálo z oficiálních mandátů proti Jednotě. Ani zákon mnohdy neuvedl v Čechách do pohybu skutečné násilí. V letech 1471-1526 položilo své životy za víru šest členů Jednoty, což vrhá jako neospravedlivitelný čin temný stín na katolickou i utrakvistickou ortodoxii. Bez jakékoliv omluvy se však musíme pokusit o srovnání. V Tyrolsku v letech 1526-1532 bylo upáleno asi 600 novokřtěnců. Tichá tolerance, vztahovaná na Jednotu, pak umožnila, že se její zástupci mohli pod pláštěm utrakvismu podílet i na přípravných jednáních Kutnohorského smíru. **Česká reformace vyústila v období, na které mohou být konfese bez rozdílu hrdé. Ve své době byly Čechy zemí, v níž se s velkou vážností přistupovalo k náboženskému čtení a svědomí prostých lidí, což bylo v celé tehdejší Evropě jedinečné.** Jan Rokyta

Karel Havlíček Borovský o Husovi

Vůbec má celé snažení Husovo ten ráz, že chtěl zničit slepé poslušnosti k hierarchii, kterého tato jen ku svému světskému zisku, k otupení lidu zneužívala, nepovažujíc toho času náboženství za nic jiného než za svou dojnou krávu. Despotie v rouhu náboženském jest ze všech nejhorší a nejnebezpečnější, neboť zneužívajíc rouhavým způsobem jména Božího, ukrývá lidomorný jed svůj do svatyně a zaslepuje nevzdělaný lid. Nám, kteří se snažíme o spravedlnost a svobodu jak duchovní, tak i světskou, kteří chceme pravé a čisté, člověka ušlechťující náboženství s poctivou, dle vůle lidu a k blahu lidu zřízenou vládou, nám velice na tom záležitosti musí, aby se lidu stran tohoto velikého muže, kterého nám všichni vzdělání a již svobodní národové závidějí, oči otevřely, aby náš celý národ v mistru J. Husovi poznal svého nejnějnějšího přítele a otce, jenž lásku svou k národu českému a k pravdě největší lidskou cenou - svým životem zaplatil.

Jan Hus a odkaz utrakvismu Úvaha ryze teologická

Naši otcové zakladatelé občas charakterizovali Církev československou v tehdejších rozpuků jako církev Kristovu a Husovu. Následující druhá či třetí generace toto označení kritizovala s tím, že církev může být jen Kristova nebo Boží. Jméno dějinné osoby její eschatologický původ a určení oslabuje. Kritika je oprávněná omezeně: jméno Husovo lze chápat ve smyslu označení teologické (naukové) koncepce teologicko-sociologického útvaru dějinné církevní organizace. Ta je zároveň Boží i lidská jako *societas permixta*, je promíseným společenstvím hříšníků a ospravedlněných hříšníků. Pak má označení zakladatelů význam přihlášky k Husovu úsilí o církev čistou, jak Hus tento teologický úmysl (intenci) vyjádřil ve spěchu napsaném a apologeticky zaměřeném spisu *De Ecclesia – O církvi*. Husovo dílo bylo a je dodnes podrobováno kritice z různých úhlů, t. j. stanovisek či bohoslovecských koncepcí, což je běžné. Jedno mu upřít nelze: Hus – jakkoli uvažoval v abstraktních pojmech a představách tehdejší teologie o pojetí církve, měl na mysli její konkrétní dějinnou (sociologickou) podobu, její současné vztahy i současné historické osoby, jak to formuloval Z. Trtík. Teologické úvahy představovaly metodologickou analýzu církevní instituce v hluboké krizi, zejména papežským schizmatem a jeho politickým pozadím.

Kostnický koncil po právu posuzoval nosnost Husovy koncepce,

již viděl jako heretickou. Z našeho teologického hlediska však rozsudek smrti upálením neměl být vykonán. Ostatně, jiskry z Kostnice, parafrázuji Bartoše, vyvolaly oheň revoluce daleko odtud v Čechách, který stál mnoho nevinných obětí. Takové důsledky koncilním otcům (ani Zikmundovi) asi nepřipadly na mysl. Nicméně Husova idea čisté církve našla své vykladače i praktické uskutečňovatele, zdůrazňující její různé souvislosti a stránky, pokračovatele bezprostřední i historicky vzdálené v církvi podobojí nebo Jednotě bratrské. Hlavním znakem naznačeného reformačního úsilí byla církev jako Kristovo tělo, nevěsta Kristova. Ke směřování české reformace a k pokračování v jejím dějinném proudu se přihlásili svým teologickým konceptem i postojem modernističtí otcové zakladatelé. Typická je ideová zkratka, vyslovená na sněmu v r. 1924 Karlem Statečným: Dokončit českou reformaci. V tom záleží i jejich myšlenkový a založením církevní organizace i dějinný přínos. Teologicky je naznačený směr doveden k jasnosti a současnému vyjádření v kapitole O církvi Základů víry Církve československé husitské. Ale to už je jiná kapitola. Živé úsilí o reformu církve v její dějinné existenci, na níž se podílejí konkrétní Boží povolání, teologická koncepce, dějinný kontext, společenská situace a obecnost konkrétních osob, vědomě a s odpovědností navazuje na stopy Husovy i utrakvistů – při vši skromnosti a kritičnosti – cesta Církve československé husitské. V úsilí o větší čistotu církve Kristovy a věrnost Boží církve záleží také oprávněnost Církve československé husitské (Základy víry, ot. 43.).

Zdeněk Kučera

MŮŽETE SI PŘEČÍST

Nalezení střední cesty (Zamyšlení nad knihou Zdeňka Davida)

Probíráme-li se literaturou k dějinám české reformace, přijde nám pod ruku nemálo publikací, zabývajících se osobností M. J. Husa, obdobím husitských válek či vývojem Jednoty bratrské. Kvalitní dílo mapující historii utrakvistické církve dosud citelně chybělo. Naši církevní i sekulární historici neprojevují o utrakvismus velký zájem. Je proto příznačné, že průkopnické dílo o utrakvismu nevzniklo v České republice, nýbrž ve Spojených státech. Vzešlo z pera amerického badatele českého původu Zdeňka V. Davida a nese výstižný název *Nalezení střední cesty - liberální výzva utrakvistů Římu a Lutherovi*. V českém překladu je vydalo roku 2012 nakladatelství Filosofia v Praze.

Po přečtení tohoto Davidova opusu magnum jsem došel k názoru, že zejména pro naši církev československou husitskou, která svébytně navazuje na tradice české reformace, jde o zcela zásadní dílo. Mezi akademickou veřejností jistě Davidova kniha neprojde bez povšimnutí. Kéž by nezapadla ani v našem duchovenském sboru! Jsem přesvědčen, že pro naše kněžstvo by se měla stát povinnou četbou. Nabízí důležité podněty k nynějším diskusím ohledně budoucího směřování husitské církve. Zdeněk V. David se narodil roku 1931 v Československu v obci Blatná. Nástup komunismu ho zastihl na studiích v USA. V roce 1960 získal na Harvardu doktorát z filosofie. Učil mimo jiné na univerzitě v Princetonu. Od 70. let působil jako knihovník a historik v Mezinárodním centru Woodrowa Wilsona. Po roce 1990 se často vrací do staré vlasti a spolupořádá symposia o české reformaci pod záštitou Filosofického ústavu AV.

V čem spočívá hlavní přínos Davidovy knihy? Již od dob Palackého se protestantští historici i teologové soustředili na Jednotu bratrskou. Utrakvistickou církev obvykle označovali v literatuře za slepou větev reformace, neživotaschopnou, mravně laxní, konzervativně staromilskou. Davidova kniha dokládá, že tento ideologický pohled se naprosto míjí s historickou realitou.

Utrakvistická církev představovala více než dvě staletí většinovou formu křesťanství v Čechách. Jednalo se o sebevědomou, vitální církev, s pevnou administrativní strukturou, originální ekleziologií, hlubokou eucharistickou zbožností a bohatým liturgickým životem, s vysokými mravními nároky a intelektuálním střediskem na pražské univerzitě. V 16. století se utrakvisté pyšnilí vzdělanými humanisty formátu Pavla Bydžovského a Bohuslava Bílejovského (jeho Kroniku českou vydala ETF UK roku 2011) a v 17. století měli i mučedníky – kněze Jana Lociku z Domažlic (†1622) a Vavřince Hanžburského z Kopečka (†1631), uvězněné a popravené kvůli porušování zákazu podávat pod obojí.

Zdeněk V. David interpretuje utrakvisty s jejich centristickou teologickou pozicí (via media, střední cesta) mezi tridentským katolicismem a luterským protestantismem jako „anglikány střední Evropy“ a předchůdce moderního liberálního katolicismu. Liberální rysy utrakvismu shledává David především v důrazu na toleranci a dialog. Utrakvisté se díky tomu vyhnuli nesnášenlivému náboženskému konfesionalismu, přecházejícímu na katolické i protestantské straně až k fanatismu, nešťtíci se násilnických metod. Ohledně války uznávali utrakvisté za přípustný pouze obranný boj

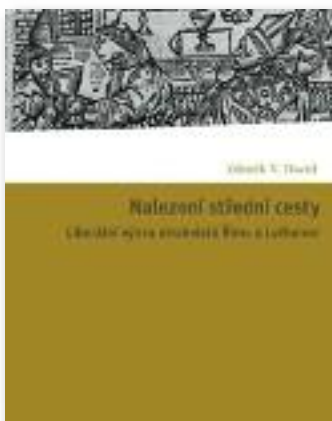
proti tyranii, nikoli útočnou válku (kterou táborité vnímali jako předzvěst apokalyptické očisty).

Utrakvismus vychází z domácího reformního hnutí 14. století, usilujícího o naplnění Kristova zákona (Jan Milíč z Kroměříže). Morální a duchovní obnovu podporovalo časté, ba denní svaté přijímání (Matěj z Janova). Reformátoři 15. století pokračovali v těchto liniích (Hus navazuje na Milíče, Jakoubek ze Stříbra na Matěje, Jan Rokycana vytváří syntézu).

Laické přijímání pod obojí způsobou (sub utraque specie) a přesvědčení o nezbytnosti kalicha ke spasení je samozřejmě charakteristickým znakem utrakvistické církve, ale nikoli znakem jediným. Pozoruhodná je totiž nejen utrakvistická sakramentologie, ale i ekleziologie a systém církevní správy, kde papežskou či biskupskou autokracii nahradila kněžská demokracie (dá-li se to tak říci). Utrakvisté vybudovali církevní strukturu nezávislou na jurisdikci papeže a římské kurie, ale zároveň se stále považovali za integrální součást jediné svaté všeobecné církve. Skrze apoštolskou sukcesí zůstávali spojeni se svátostným systémem západní církve. Utrakvistická ekleziologie odmítla jurisdikční nároky papeže i monarchických biskupů (na rozdíl od anglikánství), současně však přiznávala biskupům i papeži svátostnou moc. Utrakvistickou církev spravovalo kolegium kněží sdružených v tzv. dolní konzistoři v čele s voleným administrátorem. Na činnost farářů dohlíželi děkani jmenovaní konzistory. Pokud se utrakvistům podařilo získat biskupa (nejvýznamnější byl Augustine Sancturien, světicí biskup mirandolský), vykonával jen funkce svátostné, nikoli správní. Když nebyl biskup k dispozici v Čechách, putovali utrakvističtí klerici pro kněžské svěcení nejčastěji do Itálie. Jelikož církevní koncil v Basileji prohlásil utrakvisty za „věrné syny katolické církve“ a povolil jim laické přijímání z kalicha, neviděli kněží strany pod obojí v této praxi svěcení žádný morální problém.

Tolerantní postoj k jinověrcům (uzákoněný v kompaktech a Kutnohorském míru) nebránil utrakvistům zaujmout pevnou věroučnou pozici v polemikách s Římem i s protestanty. Proti papežskému autoritářství postavili autoritu Písma (v Chebském soudci), proti luterskému pravidlu „sola scriptura“ drželi patristický a scholastický výklad Písma uplatňující metody aristotelské filosofie (čili shodu Písma s rozumem a církevní tradicí). Proti Římu hájili kalich, proti protestantům přijímání dětí, a to i nemluvnat. Proti luterskému pravidlu „sola fide“ trvali na spasitelné roli dobrých skutků. Nesdíleli kalvínský ikonoklasmus, používali obrazy. Oproti protestantům uctívali světce (mezi nimi i Jana Husa a Jeronýma Pražského), oproti Římu ale byli zdrženliví v uctívání ostatků. S protestanty sdíleli nechuť k mnišství (nejmň k žebravým řádům, z jejichž řad se rekrutovali inkvizitoři), byť po vzplanutí husitské revoluce v Praze přestoupili k utrakvismu benediktýni z emauzského kláštera Na Slovanech.

Zdeněk V. David vyvozuje, že utrakvismus rozhodně nebyl neúplnou či nedokončenou reformací, nýbrž přímým vyústěním českých reformních snah M. J. Husa i jeho předchůdců, kdežto táboři čerpali z mimočeských zdrojů (valdenští, pikarti), na což navázala Jednota bratrská (později ovlivněná kalvínstvím), historiky opěvovaná coby vykvět české reformace. Zajímavé je také zjištění, že v utrakvistické církvi převažovali měšťané a venkované, kdežto šlechta tíhla k Římu nebo k protestantům. Zatímco utrakvisté si zachovali cha-

rakter lidové církve širokých vrstev, šlechta se elitářsky přikláníla k menšinovým vyznáním. Umělé dělení na tradičně kališnický starotrakvismus a luterský novotrakvismus považuje David za neopodstatněné. Utrakvisté a luteráni se v učení i praxi zřetelně odlišovali (např. v pojetí kněžského úřadu). Rozdíly převládaly též na úrovni jazykové a národnostní.

Na likvidaci utrakvismu po Bílé hoře se podíleli Habsburkové společně s římskokatolickou hierarchií německého původu. Potlačení českého utrakvismu tak v sobě spojovalo rysy náboženské a národnostní nesnášenlivosti. Roku 1622 bylo zakázáno podávat pod obojí a slavit Husův svátek. Zavedla se povinná ušní zpověď, zneužitá jako účinný prostředek kontroly myšlení. Utrakvističtí kněží s kanonickým svěcením, kteří se novým pořádkům podrobili, mohli zůstat ve službě. Pokud byli ženatí, museli vydávat manželky za farní kuchařky...

Možnost ilegálního přežívání utrakvismu v náboženském undergroundu vylučovalo lpění na apoštolské sukcesi. V poměrech počínající rekatolizace nebylo kam se obrátit s žádostí o kněžské svěcení.

Kacíř

(Úryvky z poémy)

Poému Kacíř o Janu Husovi napsal Taras Ševčenko v roce 1845. Myšlenku vytvořit toto dílo pojal pod vlivem O. Bod'anského, Ukrajince, který udržoval styky s českými obrozenci. Osud hlavní postavy poémy, Jana Husa, a básníka byl podobný. Jeden skončil na hranici a druhý ve vyhnanství. Ševčenko se stal symbolem Ukrajiny a ukrajinská literatura se díky němu dostala na úroveň světových literatur. To však nekorespondovalo s carskou politikou, která tvrdila, že ukrajinský národ neexistuje, a proto nemůže mít vlastní kulturu. Kacíř je jedním z mála básnických děl s neukrajinskou tematikou. Emocionálně vypjatá a bojovná poéma poskytuje mj. cenný vhled do kontextu a psychologie vzrušené doby, ve které vznikala - doby národní i sociální emancipace. V tomto - dobovém a místním kontextu - je také třeba ji vnímat.

Nejen mniši vatikánští
syčí jako hadi,
syčí taky aviňonští.
Nemají se rádi,
ale teď i papežové
navzájem se radí.
Šuškaří. A kolem trůnu
zmijí klubko mnišků -
kardinálů. Jsou to kočky
a chytají myšku.
Jakpak jinak? Jedna kůže,
co však dává síly,
co se na ní najde masa...
Jak se vydělili,
když slyšeli, že je v Praze
Hus a hejno husí
že se chystá vybit orly.
Sejít se hned musí
konkláve. A rozhodlo se,
že trůn svorně brání
proti Husům. Do Kostnice
svolává své vrány.
Ty vymýtí shora zdola
semeniště bludů,
aby šedý pták neulít
na slovanskou půdu.

Nekryjí to nebe vrány,
to se do Kostnice valí mniši.
Jak kobylky
padly na silnice...

V Praze je rušno, na císaře,
na svého krále Václava,
na kněžský sněm jak na taškáře
lid bez obalu nadává.
Ať nejezdí Hus do Kostnice!
Hus ale: „Duši neztratím,
je nesmrtelná. A co více,
já líté šelmy usvědčím.
Vyrvu lži žahadélka její.“
A Češi Husa provázejí tak jako otce...

V Kostnici už zvoní zvony
a kardinálové
scházejí se, uhlazení, řízy fialové,
pak prelátí - před zápasem
shromáždění býci -
baróni, tři papežové,
světští panovníci. Scházejí se,
Jidášové
na soud nepoctivý proti Kristu...

Ale teď - vše rázem ztichlo.
Jak uprostřed pole
libanonský cedr stojí,
tak Jan Hus tu s pouty.
Orlím zrakem naráz pronik
všechny temné kouty.
Zalekli se, zbledli mniši
a na mučedníka
mlčky hledí: „Co mi chcete?
Při zahajte,“ říká.

Na Davidově knize je asi nejobjevnější její závěr, v němž se novátorsky zamýšlí nad důsledky zničení utrakvismu. Více než dvě stě let většina Čechů cítila utrakvisticky, dnes bychom řekli liberálně katolicky (liturgie, svátosti, obrazy, úcta ke světcům, důraz na dobré skutky). Vítězná Římskokatolická církev se od potěšené utrakvistické nelíšila liturgicky (utrakvisté užívali misály pražské arcidiecéze ze 14. století), nýbrž duchem, který v ní vládl. Zatímco utrakvistický kněz byl spjat s komunitou svých farníků, pobělohorský římskokatolický kněz byl prodlouženou rukou často cizácké vrchnosti a dohlížel na „správné“ smýšlení poddaných.

Tridentský katolicismus většina národa pouze pasivně snášela, ale srdcem nepřijala. Po Bílé hoře došlo ke zmanipulování českého náboženského dědictví - víceméně se zachovala forma, ale proměnil se obsah. Důsledek? Ztráta náboženské paměti, odnětí vlastní identity! Ani tridentské katolictví, ani toleranční protestantství, nýbrž utrakvismus představoval pro Čechy duchovní domov, o který přišli. Zde je dle Davida nutné hledat prapříčiny soudobého českého sekularismu a masového odklonu od křesťanských tradic. **Lukáš Bujna**

„Či chcete jen vidět pouta?“
„Mlč, ty drzý Čechu,“
zasyčeli zvěřští hadi
a v překotném spěchu
volají: „Jsi kacír, kacír,
seješ samé sváry,
rozkoly a protivenství
a pořádek starý
převracíš... A svaté vůli
protivíš se... Zkrátka
Bůh tě proklel a jsi kacír!“
A tři papežátka
pronášejí: „Rozvratníku,
klatba na tvou hlavu!“
Do očí jim Jan Hus pohlédl,
odešel. „Jsem v právu,
usvědčen!“ A všichni jako
nakaženi morem
„upalte ho, upalte ho,“
řvou a syčí sborem...

Za hlaholu vedou Husa
tři lichometníci
spoutaného na Golgotu.
On se před hranicí
nezalek. Už stanul na ní
a modlí se s klidem:
„Hospodine milosrdný,
co jsem těmto lidem
činil zlého? Prý ti slouží.
I to popravíš?
Zač mě na něm upalují?
Dobří lidé, slyšte!

Jste bez viny - a tak na vás
dojde nejspíš příště!
Proste Boha! Šelmy do rouch
beránčích se halí,
a pak drápy ukazují...
Neskryjí vás valy
ani hory... Rozlij se
to červené moře
krve vaší, vašich dětí
jako velké hoře.
Už jsou tady. V bílých řízách,
oči krvelačné...“
Zazněl povel: „Zapal, kate!“
A Hus: „Zápas začne,
chtějí vaši krev!“ A v kouři
mizí ten muž přímý.
Pane odpusť,“ zalyká se,
„nevědí, co činí,
a vy, moji spravedliví...“
Hlas umlká v půli...

Češi u hranice
semkli se a hrstku země
vzali do čepice
a s ní do Prahy... Tak církev
Husa odsoudila
a byl upálen. Však pravda
jeho slov, ta žila.
Nikdo netušil, že orel
vzlétne tady z rumu,
a rozklove místo Husa
římskou trojkorunu...

Všude poklid. Jako vrány
z krvavého svátku
rozlétli se církevníci.
Na půdě svých statků
hodují a nevytuší,
co ve vzduchu visí,
hodují a své Te deum
někdy zpívají si. Všem konec...
Počkejte však! Vzniká podobojí
a Jan Žižka s Tábority
zdvihá palcát k boji!

Přeložila © Zdeňka Bergrová
Nakladatelství Louč 2006

Ohlédnutí za Nocí kostelů

...v Praze-Strašnicích

Také jste strávili páteční večer 10. června v některém ze sborů naší církve? Jednou z našich náboženských obcí pořádajících letošní Noc kostelů byla pražská obec ve Strašnicích, kde se organizace této akce – a to skutečně zodpovědně, s energií sobě vlastní a hlavně s láskou – ujali manželé Špakovi, za což jim patří velký dík. Odpolední program zahrnoval krátkou pobožnost a slovo emeritního bratra patriarchy o chrámu, ve kterém se věřící v blízkosti své shromažďují, ale i vzácnému chrámu v nás, na který bychom neměli zapomínat... a posléze také skvělou hru br. Krčka, vedoucího Vokálně instrumentálního souboru dobových nástrojů Chaire z Příbrami, na obvyklé, ale i méně obvyklé a přece nádherně znějící nástroje

jako buvolí či volský roh nebo dudy – při nichž si některé lidové české písničky s chutí zazpívali i návštěvníci... Historii krásného, nyní nově opraveného sboru uprostřed starého evangelického hřbitova, jenž naše církev získala v roce 1956, tedy před šedesáti lety, připomínaly dva nově instalované panely.

Díky, Martine Jindro, za jejich přípravu, díky za krásné a veselé společné chvíle vám všem, kdo jste se o obcerstvení duše i těla ve Strašnicích tak dokonale postarali. Možná nás „mimostrašnických“ nebylo přítomno mnoho, ale cítili jsme se u vás jako doma...

Srdečně vás zveme na bohoslužby, které se ve strašnické modlitebně konají každou neděli od 9 hodin.

V letních měsících: červenec – neděle 10. a 24., srpen – neděle 7. a 21.

...v Úvalech a Uhlířských Janovicích

V letošním roce se u příležitosti celostátní akce Noc kostelů opět uskutečnily v Husově kapli v Úvalech a v Husově sboru v Uhlířských Janovicích výstavy výtvarných prací dětí navštěvujících jak křesťanský kroužek výtvarné techniky při Církvi československé husitské v Úvalech,

tak žáků ZŠ ve Škvorci a ZŠ v Uhlířských Janovicích. Že se jim při tvorbě vedlo, je z fotodokumentace vidět. Děti malovaly na různá témata: Příroda aneb Boží stvoření, Karel IV. a autportrét. Snaživé úsilí všech dětí pak vyústilo ve zmíněných výstavách.

J. Pokorná

Vzpomínka na br. J. E. Böhma

Dne 14. června zemřel ve věku 93 let br. farář Jan Evangelista Böhm. Bratr farář sloužil od r. 1952 nejprve jako kazatel, od r. 1959 jako farář v NO Hlinsko, Chrudim, Česká Skalice, Žamberk, Vysoké n. J. a Jilemnice a vypomáhal v dalších obcích novopackého okrsku. Aktivní duchovenskou činnost ukončil v roce 2002 v Žamberku, kde potom žil až do své smrti. S br. Böhem jsme se rozloučili a za jeho život poděkovali Pánu 24. června v Husově sboru v Žamberku.

Týdeník Církve československé husitské.

Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová, redaktori: PhDr. Václav Drašnar, Mgr. Ervín Kukuczka,

Milan Udržal, grafik. Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčíriová. Tel. redakce: 220 398 107;

e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace: A.L.L. production s. r. o.,

F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9, Call centrum - tel.: 840 306 090.

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Předplatné: František Brynych,

tel.: 220 398 117, e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

...v Ostravě-Hrabůvce

Pozvánka na Krakovec

Církev československá husitská srdečně zve na bohoslužbu k uctění památky Mistra Jana Husa dne 5. července v 15 hodin na nádvoří hradu Krakovec. Bohoslužbu povede David Tonzar, biskup pražský. Plakát najdete na webu církve v rubrice Pozvánky.

RA

Koncerty u sv. Mikuláše

● 3. 7. - 17 hodin

Mozart, Beethoven, Bizet, Haydn
Pražské dechové kvinteto

● 3. 7. - 20 hodin

Mozart, Bach, Vivaldi, Dvořák
Prague String Orchestra

● 4. 7. - 20 hodin

Bach, Handel, Vivaldi, Mozart
Camerata pragensis Orchestra

● 6. 7. - 17 hodin

Bach, Franck, Bizet, Dvořák
B. Rabas - varhany

I. Slavíková - mezzosoprán

● 6. 7. - 20 hodin

Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi orchestra Praga

● 7. 7. - 17 hodin

Bach, Handel, Vivaldi, Saint-Saëns
Saint Nicholas Chamber Soloists

● 8. 7. - 17 hodin

Bach, Schubert, Dvořák, Verdi

J. Kšica - varhany, T. Jindra - bas

● 8. 7. - 20 hodin

Vivaldi, Mozart, Dvořák

V. Návrat - barokní housle

● 9. 7. - 17 hodin

Bach, Mozart, Franck, Caccini

Canto corno e organo

● 9. 7. - 20 hodin

Vivaldi, Schubert, Dvořák, Gershwin

Consortium pragense orchestra

● 10. 7. - 17 hodin

Bach, Franck, Bizet, Dvořák

B. Rabas - varhany

● 10. 7. - 20 hodin

Vivaldi, Mozart, Dvořák

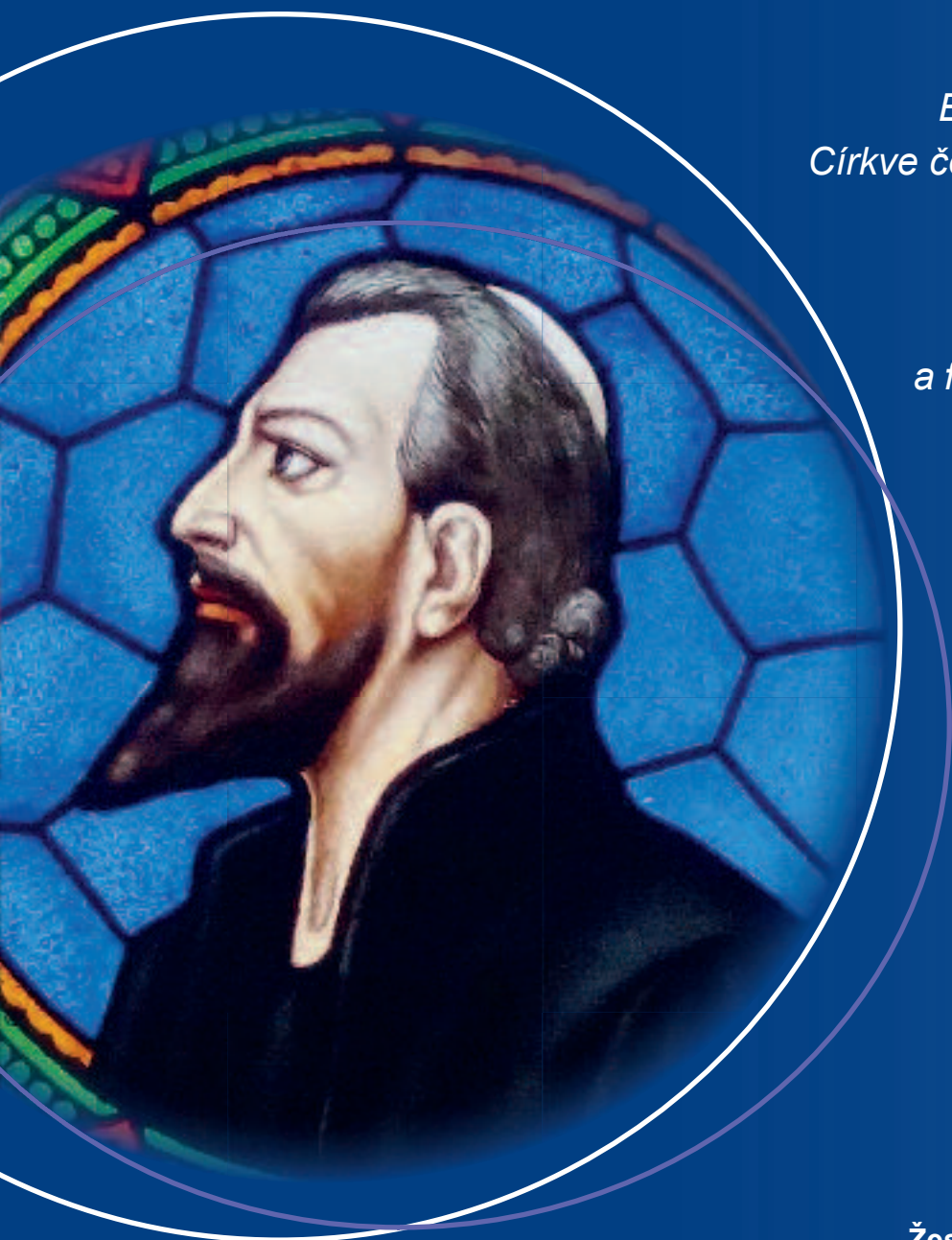
Vivaldi orchestra Praga

(Inzerce)

Ústřední rada Církve československé husitské

Vás srdečně zve do Betlémské kaple v Praze

na slavnostní bohoslužbu s ekumenickou účastí,
která se koná **6. července 2016 od 15 hodin**
v den 601. výročí mučednické smrti Mistra Jana Husa.

*Bohoslužbu povede patriarcha
Církve československé husitské ThDr.
Tomáš Butta, Th.D,
spolu s plzeňským biskupem
ThDr. Filipem Štojdlem
a farářkou Mgr. Libuší Roytovou.
Kázání pronese
bratislavský biskup
ThDr. Jan Hradil, Th.D.*

Hudební spolupráce:
PaedDr. Zdeněk Kovalčík - varhany
Žestě Pražského hradu (úvodní chorál)
Pěvecký sbor „Jeroným“ s uměleckou vedoucí Mgr. Viktorií Dugranpere

Bohoslužba bude vysílána v přímém televizním přenosu (ČT 2).

Prosíme účastníky, aby zaujali svá místa 15 minut před zahájením bohoslužby.